

Наприклад, якщо у підприємства знижуються значення економічних показників під час суттєвої економічної кризи в країні чи світової кризи, то це зниження необхідно аналізувати не лише у ракурсі абсолютного та відносного відхилення, а й в контексті кризових подій, зниження значень середньогалузевих показників тощо. Також при зміні діяльності підприємства чи диверсифікації, зниження значень певних показників повинне розглядатись аналітиком не лише як погіршення фінансового стану підприємства чи ефективності його діяльності, а й як прояв адаптації під специфіку нової діяльності чи поєднання з уже існуючими її видами.

Олег ШЕВЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА – СУТНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ

Інтеграція України у світовий європейський простір вимагає запровадження нового організаційно-економічного механізму регулювання бухгалтерського обліку. Він повинен ґрунтуватися не тільки на положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку, але й на сучасних міжнародних стандартах фінансової звітності, що зумовлює необхідність дослідження й оцінки ефективності організації обліково-аналітичних показників та визначення основних напрямів їх удосконалення.

Розроблення дієвої системи облікової політики є необхідною складовою частиною організації та ведення бухгалтерського обліку результатів процесу виробництва продукції, оскільки процес виробництва є важливою умовою існування кожного суб'єкта господарювання, так як – це процес створення матеріальних і духовних благ, які задовольняють потреби суспільства.

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1] облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, тобто це система, яка передбачає самостійний вибір підприємством певних і конкретних методичних підходів, форми і техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з чинних нормативних актів і особливостей діяльності підприємства.

Міжнародні стандарти фінансової звітності надають дещо інше значення терміну “облікова політика”, зокрема, п. 21 МСБО 1 “Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності” [2], п. 6 МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки” [3] визначають облікову політику як конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, прийняті підприємством для складання та подання фінансових звітів.

Отже, трактування терміну “облікова політика” в законодавчих нормативних документів має різні підходи до визначення його сутності. Проте спільним є те, що облікова політика є одним із ефективних інструментів ведення господарської діяльності підприємства.

Найбільш поширеною є думка авторів, які визначають облікову політику як методичне забезпечення ведення оперативного та бухгалтерського (зведеного) обліку для цілей управлінського (облікове забезпечення процесу прийняття управлінських рішень на різних рівнях) та податкового (оптимізація оподаткування на підприємстві) планування й фінансового обліку. Так, зокрема, вважають Т.В. Барановська, П.С. Безруких, М.Т. Білуха, Г.П. Журавель, В.Б. Клевець, М.В. Кужельний, Г.І. Кузьменко, В.Г. Лінник, Л.Г. Ловінська, О.М. Лудченко, М.О. Рудоловська, І.В. Сидоренко, І.Б. Стефанюк, П.Я. Хомин, В.Г. Швець й К. Щиборщ. На нашу думку, така пропозиція є досить доречною, оскільки буде залежати від вибору сукупності методів для оцінки об'єктів бухгалтерського обліку, що використовуватиме підприємство у своїй господарській діяльності.

Наступна група науковців трактує облікову політику як документ, в якому повинні враховуватися вимоги державного регулювання, методологічні засади, можливості підсилення функцій бухгалтерського обліку та позиції суб'єктів підприємницької діяльності

щодо їх реалізації. Такої думки дотримуються Г.Г. Кірейцев та М.С. Пушкар. На нашу думку, такий підхід є доречним з точки зору документального підтвердження.

Таким чином, вважаємо, що під обліковою політикою слід розуміти сукупність методичних способів і прийомів, які використовуються в господарській діяльності підприємства з метою досягнення запланованих фінансових результатів підприємства.

Список літератури:

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996-ХІV (із змінами та доповненнями від 22.12.2011 р. № 4224-VI) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 “Облікові політики, зміна в облікових оцінках та помилки” від 01.01.2012 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 “Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності” від 01.01.2012 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/929_004.

Наталія ШПУНЯРСЬКА

Тернопільський національний економічний університет

СУТНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ «ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ» В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Кожна економічна категорія має власну еволюцію розвитку. Поява в науковій термінології та літературі тих чи інших понять носить суб’єктивний характер, в основі якого лежить узагальнення багатовікової практики. В історії економічної думки на початку 60-х років ХХ ст. однією з найвизначніших подій було створення теорії людського капіталу.

Людський капітал виступає такою економічною категорією, яку складно інтерпретувати, тобто пояснити, через що виникають деякі труднощі і розбіжності у тлумаченні цього поняття між науковцями, котрі по-своєму визначають важливість цієї категорії, що ще більше ускладнює процес її обліку.

Термін «капітал» (від лат. *capitals* – головний) та вказує на важливість накопичення таких не грошових складових, як знання, досвід, освітній рівень та стан здоров’я людини, відображають складові людського капіталу [5].

Питанням облікового відображення людського капіталу приділяли увагу у своїх працях І. Абейсекера, Е. Брукінг, Л. Едвінсон, Д. Добія, М. Добія, Н. М. Малюга, М. Р. Метьюс, М. Х.Б. Перера, Р. Германсон та інші.

У світовій практиці існують принципи й підходи щодо оцінки та обліку людських ресурсів – це моделі активів (витратні моделі) і моделі корисності. Професор Н.М. Корольок зазначає, що в основі моделей активів (витрат) закладена звичайна схема бухгалтерського обліку, яка лише пристосована до особливостей людського капіталу. А на спеціальних рахунках за розробленим переліком будуть обліковуватись витрати на людські ресурси, які залежно від призначення розглядаються як довгострокові вкладення, що збільшують розмір людського капіталу, або списуються як втрати [5].

Внаслідок таких змін спостерігається перехід до управління розвитком людського капіталу. Це позначає необхідність та важливість відображати інформацію про людський капітал у системі бухгалтерського обліку на основі його вартісної оцінки, яка виступає однією з основних невирішених проблем у даному напрямі досліджень.

Як вітчизняна, так і світова практика на сьогоднішній день не виробила на законодавчому рівні переліку типових документів, які відображали інформацію про складові людського капіталу в тій формі, якої вимагає облік.

Ф. Ф. Бутинець стверджує, що «необхідно мати методологію обліку, яка б відповідала рівню розвитку економіки» [4, 194]. Існуюча традиційна система бухгалтерського обліку